

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
E-mail: ser@kum.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325719
MIKL@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 20/00492-2

6. MARTS 2020

HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF ARKIVLOVEN

Kulturministeriet har ved e-mail af 7. februar 2020 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af arkivloven (ret til indsigt i egne oplysninger).

Instituttet har følgende bemærkninger:

1. SAMMENFATNING

Med lovudkastet foreslås det bl.a. at indsætte nye bestemmelser i arkivloven, som indfører en ret til indsigt i egne oplysninger, som opbevares hos Rigsarkivet eller øvrige offentlige arkiver omfattet af arkivloven.

Instituttet kan sammenfatte sine væsentligste anbefalinger som følger:

Forholdet til databeskyttelseslovgivning

Lovudkastet indeholder delvise beskrivelser i bemærkningerne af enkelte bestemmelser i databeskyttelsesforordningen. Herudover indeholder lovudkastet ikke nærmere overvejelser om forholdet til databeskyttelseslovgivningen.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i lovudkastets bemærkninger foretages en vurdering af forholdet til databeskyttelseslovgivningens regler.

Aftaler om private arkivalier

Det fremgår af lovudkastet, at retten til indsigt i papirarkivalier på offentlige arkiver også skal gælde for visse typer af private arkivalier, og at den foreslåede bestemmelse for sådanne arkivalier kan gribe ind i allerede indgåede aftaler mellem den afleverende private aktør og det offentlige arkiv.

Det fremgår imidlertid ikke af bemærkningerne, hvilken vurdering det offentlige arkiv i sådanne tilfælde skal foretage. Det fremgår heller ikke, om det har betydning for vurderingen, hvis materialet oprindeligt er blevet afleveret til det offentlige arkiv under forudsætning af overholdelse af et eller flere vilkår, som vil skulle tilsidesættes, før materialet kan udleveres.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kulturministeriet i lovudkastets bemærkninger nærmere redegør for den vurdering, som offentlige arkiver skal foretage i en situation, hvor der anmodes om udlevering af materiale, som tidligere er afleveret til arkivet under forudsætning af overholdelse af et eller flere vilkår.

Det fremgår ikke af lovudkastet, herunder i bemærkningerne, om en privat aktør, som tidligere har indgået aftale med et offentligt arkiv, vil blive hørt eller på anden måde inddraget, forud for, at et offentligt arkiv udleverer eller på anden måde gør en privatperson bekendt med indholdet af arkivalier, som den private aktør har afleveret til arkivet.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kulturministeriet i en bestemmelse i arkivloven eller i lovudkastets bemærkninger fastlægger, hvordan et offentligt arkiv skal forholde sig i situationer, hvor arkivet skal tage stilling til udlevering m.v. af materiale afleveret af en privat aktør.

2. KORT OM UDKASTETS INDHOLD

Det foreslås med udkastet at indsætte nye bestemmelser i arkivloven (§§ 39 a og b), som indfører en ret til indsigt i egne oplysninger, som opbevares hos Rigsarkivet eller øvrige offentlige arkiver omfattet af arkivloven.

Efter den foreslåede § 39 a kan en person over for et offentligt arkiv fremsætte begæring om indsigt efter artikel 15 i databeskyttelsesforordningen og § 15 i retshåndhævelsesloven.

Efter den foreslåede § 39 b kan en person over for et offentligt arkiv fremsætte begæring om indsigt i egne personlige oplysninger i papirarkivalier. Der kan fastsættes vilkår for den videre benyttelse af oplysninger i sådanne arkivalier af hensyn til beskyttelse af øvrige enkeltpersoners private forhold (stk. 2). Hvis vilkår ikke er tilstrækkelige for en sådan beskyttelse, kan oplysninger undtages fra indsigten (stk. 3).

3. FORHOLDET TIL DATABESKYTTELSESLOVGIVNING

Det fremgår bl.a. af udkastet, at en person som altoverskyggende hovedregel vil kunne få adgang til egne oplysninger i digitale arkivalier efter bestemmelserne i arkivlovens § 42, jf. databeskyttelsesforordningen og retshåndhævelsesdirektivet (udkastets almindelige bemærkninger, punkt 2.2.5).

Endvidere fremgår det, at borgernes indsigt i egne sager og oplysninger m.v., som er indeholdt i digitale arkivalier, skal følge datalovgivningens regelsæt om adgang til egne oplysninger, og at den nugældende bestemmelse i arkivlovens § 42 kodificerer, at indsigt i egne oplysninger i digitale arkivalier følger bestemmelserne i databeskyttelsesforordningen.

Derudover er der andre steder i bemærkningerne delvise beskrivelser af enkelte bestemmelser i databeskyttelsesforordningen. Lovudkastet indeholder herudover ikke nærmere overvejelser om forholdet til databeskyttelseslovgivningen.

Af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fremgår det, at lovforslag, der indeholder bestemmelser inden for databeskyttelsesforordningens råderum, bør indeholde overvejelser i forhold til databeskyttelseslovgivningens regler.¹

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i lovudkastets bemærkninger foretages en vurdering af forholdet til databeskyttelseslovgivningens regler.

Det fremgår af ordlyden af den foreslåede § 39 a, at en person kan fremsætte begæring om indsigt efter artikel 15 i databeskyttelsesforordningen og § 15 i retshåndhævelsesloven.

Instituttet bemærker, at databeskyttelsesforordningen har direkte virkning i Danmark, og at forordningens bestemmelser, herunder artikel 15 om ret til indsigt, har været gældende fra den 25. maj 2018. Det fremstår uklart for instituttet, om det er Kulturministeriets opfattelse, at retten til indsigt efter forordningens artikel 15 ikke efter gældende ret skal iagttages af Rigsarkivet og øvrige offentlige arkiver, hvis en borger fremsætter en sådan begæring til det pågældende arkiv.

¹ Vejledning om lov kvalitet, Justitsministeriet, juni 2018, punkt 2.7.5. Bestemmelser om behandling af personoplysninger, tilgængelig her, <https://lovkvalitet.dk/download/Lovkvalitetsvejledningen.pdf>.

Derudover er det uklart for instituttet, om det er Kulturministeriets opfattelse, at øvrige rettigheder efter databeskyttelsesforordningen, herunder artikel 16 om ret til berigtigelse af oplysninger og artikel 17 om ret til sletning af oplysninger, ikke skal iagttages af Rigsarkivet og øvrige offentlige arkiver.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kulturministeriet i bemærkningerne nærmere redegør for begrundelsen for at indsætte den foreslåede § 39 a i arkivloven.

4. AFTALER OM PRIVATE ARKIVALIER

Det fremgår af lovudkastet, at retten til indsigt i papirarkivalier på offentlige arkiver også skal gælde for visse typer af private arkivalier. Dette kan bl.a. være tilfældet for arkivalier vedrørende private institutioner og organisationer, der har udført opgaver på forsorsområdet m.v. (udkastets almindelige bemærkninger, punkt 2.2.4).

Det fremgår endvidere af lovudkastet, at for bl.a. sådanne private arkivalier kan den foreslåede bestemmelse gribe ind i allerede indgåede aftaler mellem den afleverende private aktør og det offentlige arkiv. Reglerne vil således skulle gælde med tilbagevirkende kraft.

Instituttet har forstået dette således, at hvis der måtte være indgået sådanne aftaler mellem den afleverende private aktør og det offentlige arkiv, så vil vilkår i de pågældende aftaler, som medfører, at materiale ikke kan udleveres til en privatperson, som materialet omhandler, blive tilsidesat. Det vil betyde, at udlevering af materiale, herunder fortroligt materiale, alligevel kan ske.

Det fremgår ikke af bemærkningerne, om der i sådanne tilfælde foretages en konkret vurdering af hensynet til borgeren i at blive gjort bekendt med oplysninger om sig selv over for hensynet til de eventuelle øvrige privatpersoner, som kan identificeres på baggrund af materialet, og hensynet til den private aktør. Derudover fremgår det heller ikke, om det efter Kulturministeriets opfattelse har betydning for denne vurdering, hvis materialet oprindeligt er blevet afleveret til det offentlige arkiv under forudsætning af overholdelse af et eller flere vilkår, som vil skulle tilsidesættes, før materialet kan udleveres.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kulturministeriet i lovudkastets bemærkninger nærmere redegør for den vurdering, som offentlige arkiver skal foretage i en situation, hvor der anmodes om udlevering af materiale, som tidligere er

afleveret til arkivet under forudsætning af overholdelse af et eller flere vilkår.

Det fremgår ikke af lovudkastet, herunder i bemærkningerne, om en privat aktør, som tidligere har indgået aftale med et offentligt arkiv, vil blive hørt eller på anden måde inddraget, forud for, at et offentligt arkiv udleverer eller på anden måde gør en privatperson bekendt med indholdet af arkivalier, som den private aktør har afleveret til arkivet.

Instituttet antager, at der kan forekomme tilfælde, hvor den private aktør, som i sin tid afleverede materiale til et offentligt arkiv, fortsat eksisterer, og hvor det har formodningen for sig, at den private aktør i det mindste ønsker at blive gjort bekendt med, at et offentligt arkiv agter at udlevere materiale, som er blevet afleveret af denne aktør.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Kulturministeriet i en bestemmelse i arkivloven eller i lovudkastets bemærkninger fastlægger, hvordan et offentligt arkiv skal forholde sig i situationer, hvor arkivet skal tage stilling til udlevering m.v. af materiale afleveret af en privat aktør.

5. TILLADELSE ELLER KRAV PÅ INDSIGT

Det fremgår af lovudkastet (de foreslåede ændringer af §§ 33-35), at *tilladelse* efter bl.a. den foreslåede § 39 b i en række nærmere angivne tilfælde kræver samtykke fra den afleverende myndighed, Datatilsynet eller Domstolsstyrelsen.

§ 39 b i arkivloven foreslås indsat i et nyt kapitel 7a i arkivloven under titlen "Ret til indsigt i ikke-umiddelbart tilgængelige arkivalier".

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger om adgang til ikke-umiddelbart tilgængelige arkivalier (punkt 2.2.1), at en afgørende forskel i forhold til de gældende regler vil være, at den person, som ønsker indsigt i egne sager, ikke skal søge om *tilladelse*, men får et *retskrav* på indsigt i egne oplysninger.

Det er uklart for instituttet, om der fortsat vil skulle søges om tilladelse, hvis det falder ind under de situationer, der er oplyst i de foreslåede §§ 33-35 i arkivloven, og hvor der kræves samtykke fra den afleverende myndighed, Datatilsynet eller Domstolsstyrelsen.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det i bemærkningerne tydeliggøres, om der vil skulle søges om tilladelse ved indsigt efter den foreslåede § 39 b i arkivloven i de

tilfælde, hvor der kræves samtykke fra andre myndigheder efter de foreslåede §§ 33-35 i arkivloven.

Der henvises til ministeriets journalnummer 19/03706.

Med venlig hilsen

Mikkel Lindberg Laursen

FULDMÆGTIG